Γενικά
Νομοθεσία Συμβ
Προσωπικοί Αγγελοι
Henry Bulwer
William Collyer
J. Swettenham
Προϊόντα
Βαμβάκι
Μεταξι
Πάφος ✓
Λεμεσός
Δημόσια Εργα
Αρδευση
Εκπαίδευση
Βαρώσι
Προσ. ΕΔΔ:
Μιχ. Μιχαηλίδης
Βοντζιάλος Περ.

Coop
Χωρχ. Τραπεζα
Εμπορίο
χρεη
φορολογια
και αγροκων

ΒΟΥΛΗ

Συνεδρίασις 25)7 Μαΐου
(Προεδρεία Ἀρμοστοῦ)

[Συνέχεια συζητήσεως τῆς εἰς τὸ διάγγελμα τῆς Α. Ἐξοχότητος ἀπαντήσεως ἐπὶ τοῦ μηνύματος τῆς Γεωργικῆς Τραπέζης.]

Ὁ λ λ υ ε ρ. Κ. Πρόεδρε. Τὸ μόνον ἐπιθυμοῦν νὰ ἀκούσω εἶνε ὀλίγα λόγια καὶ ὀλίγους ἀριθμοὺς διὰ τὸ μέρος τοῦτο τῆς ἰδρύσεως Γεωργικῆς Τραπέζης. Ἤκουσα πολλὰς φορὰς νὰ ἐπαναλαμβάνηται, ὅτι αὕτη ἔσται πάροχος μεγάλης ὠφελείας, ὅτι ὅλοι οἱ κάτοικοι ἀνυπομόνως ποθοῦσι τὸ σχέδιον τοῦτο, ἀλλ' οὐδένα πρακτικὸν λόγον ἤκουσα· Τὸ ζήτημα δὲν εἶνε ἂν ἡ πλειονότης τῶν κατοίκων ἐπιθυμῇ τοῦτο ἀλλ' ἐὰν πρόκειται νὰ γείνῃ τι ἐδραῖον καλὸν διὰ τούτου. Ἐλέχθη ὅτι ὁ κυπριακὸς λαὸς ἀποβλέπει πρὸς τὴν Γεωργικὴν Τράπεζαν ὡς οἱ θαλασσοπόροι πρὸς τὸν πολικὸν ἀστέρα. Ἐλπίζω νὰ μὴ φανῇ κατόπιν, ὅτε θὰ ἦνε πλέον ἀργά, ὅτι εἶνε διόσκουροι. Δὲν νομίζω ὅτι εἰς οἰκονομικὸν ζήτημα ὁ ἀγρότης τῆς Κύπρου εἶνε τὸ καταλληλον πρόσωπον, οὗ πρέπει νὰ ληφθῇ ἡ γνώμη πρὸς ὑποστήριξιν τοῦ ζητήματος. Βεβαίως πρέπει νὰ λάβωμεν ὑπ' ὄψει τὸ δημοτικὸν αἴσθημα ἐπὶ τοῦ ἀντικειμένου τούτου· ἀλλὰ δὲν εἴμεθα ἐνταῦθα ὅπως ἀκολουθῶμεν οἵαν ὁδὸν ὁ λαὸς θέλει, οἱ δὲ ἀντιπρόσωποι τοῦ λαοῦ εὑρίσκονται ἐνταῦθα ὅπως σκέπτωνται ὑπὲρ τοῦ λαοῦ καὶ οὐχὶ ὅπως ἀσπάζωνται τὴν γνώμην τῶν μὴ πεπαιδευμένων. Δι' αὐτὸ ἴσα ἴσα ἐπιθυμῶ ν' ἀκούσω ἄλλα ἐπιχειρήματα τῶν ὅσων ἐλέχθησαν. Ἐλέχθη ἐν προηγουμένῃ συζητήσει ὅτι ἡ Τράπεζα αὕτη θὰ εἰσήγαγε κεφάλαια ἐν Κύπρῳ, ὅτι καὶ ἄλλοτε εἰσήχθησαν χρήματα εἰς τὸν τόπον καὶ ὅτι πάραυτα ἐπήνεγκον αὔξησιν τῆς εὐδαιμονίας. Ἐὰν αἱ δύο αὗται περιστάσεις, ἤτοι ἡ ὕψωσις τῶν τιμῶν τοῦ βάμβακος κατὰ τὸν ἀμερικανικὸν πόλεμον καὶ ἡ βραχεῖα κατὰ τὴν κατοχὴν εὐδαιμονία, δύνανται νὰ

ΕΦΗΜ., ***Φωνή της Κύπρου***
11)22/5/1890

λογισθῶσιν ὡς ἐπιχείρημα πρὸς ὑποστήριξιν τοῦ σχεδίου τούτου, φρονῶ ὅτι στοιχειώδης ἀλήθεια ὑπάρχει ἐν τῇ δηλώσει ταύτῃ. Ἐὰν αἱ 200,000 λίραι αἵτινες θὰ εἰσήγοντο ἔμενον ἐν τῷ τόπῳ, τότε τὸ ἐπιχείρημα θὰ ἦτο καλόν. Ἡ αὔξησις τῶν τιμῶν τοῦ βάμβακος ἦν ἑδραία εὐδαιμονία ἐν τῇ νήσῳ· ἑδραῖον πλεονέκτημα ἦν καὶ τὸ χρῆμα ὅπερ ἐρρίφθη, ὅτε οἱ στρατοὶ τῆς Ἀνάσσης κατελάμβανον τὴν νῆσον. Τὰ χρήματα ταῦτα ἦσαν κέρδος. Ἀλλὰ τὸ εἰσαχθησόμενον ὑπὸ τῆς Γεωργικῆς Τραπέζης χρῆμα πρέπει νὰ σκεφθῶμεν ὅτι θὰ ἐξαχθῇ, καὶ μετ' αὐτοῦ καὶ οἱ τόκοι. Εἶνε ὡς τὰ δάνεια ἐκεῖνα ἅτινα εὐνοοῦνται ὑπὸ τυχοδιωκτῶν πολιτικῶν. Τὸ χρῆμα ἔρχεται, δαπανᾶται καὶ κυκλοφορεῖ· ἐπί τινα δὲ καιρὸν φαίνεται ὅτι ὑπάρχει εὐδαιμονία. Εἶτα ἔρχεται ἡ ἐποχὴ τῆς ἐξοφλήσεως καὶ τότε ἀκολουθεῖ ἡ δυστυχία, ἡ σύντροφος δηλαδὴ τῆς ψευδοῦς εὐδαιμονίας.

Τὸ δανεισθὲν χρῆμα εἶνε ὅπως ἡ χρῆσις δυνατοῦ ποτοῦ εἰς τὸ ἀνθρώπινον σῶμα· προξενεῖ προσωρινήν τινα διασκέδασιν, ἥτις τελειόνει μὲ φριχτὴν στενοχωρίαν. Εἶμαι βέβαιος ὅτι μέγα μέρος τοῦ δημοσίου βασίζεται ὅτι διὰ τῆς ἱδρύσεως Γεωργικῆς Τραπέζης θὰ ἐπέλθῃ εὐδαιμονία διὰ μιᾶς. Ἀλλ' ἐὰν τοῦτο εἶνε ἐκεῖνο εἰς ὃ προσβλέπουσιν οἱ κάτοικοι, εἶνε πολὺ ριψοκίνδυνον καὶ τὸ συμβούλιον πρέπει νὰ τὸ ἀποστραφῇ. Ἀλλ' ἀντὶ ν' ἀκούω ἐπιχειρήματα περὶ τῆς γενικῶς διεσπαρμένης ψευδοῦς εὐδαιμονίας, ἐπεθύμουν νὰ ἤκουον τὰ ἑδραῖα ἐμπορικὰ ἀποτελέσματα ἅτινα θὰ προήρχοντο ἐκ τῆς ἱδρύσεως τοιαύτης τραπέζης· ἄλλως τε εἶνε ἀμφίβολον ἂν πρέπει νὰ ἐξακολουθήσουν οἱ ἀκριδικοὶ φόροι εἰσπραττόμενοι ὡς νῦν. Ἐκεῖνο ὅπερ δελεάζει τὸν λαὸν εἶνε φοβοῦμαι τὸ προσωρινὸν καὶ λαμπρὸν ἀποτέλεσμα τῆς τοιαύτης τραπέζης.

ΕΦΗΜ., *Φωνή της Κύπρου*
11)22/5/1890

Μιχαηλίδης. Καίτοι εἶμαι βέβαιος ὅτι ὁ ἔντιμος δικηγόρος τοῦ Στέμματος δὲν θέλει ἀκούσῃ παρ' ἐμοῦ ἐκεῖνα τὰ ἐπιχειρήματα, τὰ ὁποῖα ἐλπίζει ν' ἀκούσῃ, οὐχ ἧττον θὰ προσπαθήσω νὰ εἴπω ἐν ὀλίγοις τὰς ἰδέας μου ὑπὲρ τῆς συστάσεως ἀγροτικῆς τραπέζης ἐν Κύπρῳ. Πρέπει νὰ ὁμολογήσω, ὅτι εἶνε ζήτημα, ὅπερ οὐκ ὀλίγον ἀπησχόλησεν ἐμέ τε καὶ τοὺς ἐντίμους συναδέλφους μου, ψηφίζοντες δὲ ὑπὲρ τοιούτου νόμου γνωρίζομεν ὅτι κάμνομεν μικράν τινα θυσίαν πρὸς ὄφελος πάντων. Καυχῶμαι νὰ εἴπω ὅτι τὴν θυσίαν ταύτην δὲν ὑπέστη διὰ πρώτην φορὰν ὁ Κύπριος. Εἶνε βέβαιον ὅτι ἡ ἰδέα τῆς συστάσεως γεωργικῆς τραπέζης ἐλήφθη ἐν ἐσχάτῃ ἀπογνώσει, δηλ. τὸ 1887, ὅτε ἦτο ἄφορον καὶ ὅτε ἔκαμε τοὺς χωρικοὺς νὰ ἐννοήσωσι τὸ βάραθρον εἰς ὃ προσήρχοντο νὰ πέσωσιν, εἰς τοὺς τοκογλύφους. Ἕκαστος γνωρίζει ὅτι ἀπὸ τοῦ 1882 μέχρι τοῦ 86 εἴχομεν καλὰ ἔτη, οἱ δὲ τοκογλύφοι ἐδάνειζον προθύμως, διότι ἐγνώριζον ὅτι τὰ χρήματά των θὰ τὰ ἐλάμβανον ἀσφαλῶς. Γνωρίζω περιστάσεις, καθ' ἃς τοκογλύφοι ἔτρεχον τοὺς χωρικοὺς ὅπως τοῖς δανείσωσι χρήματα, ἐξώφλουν δὲ πολλάκις τοὺς φόρους τῶν χωρικῶν χωρὶς οὗτοι νὰ τὸ γνωρίζωσι. Κατόπιν ἐπῆλθον τὰ ἄφορα ἔτη, οἱ δὲ χωρικοὶ δὲν ἦσαν καθόλου εὐπρόσδεκτοι παρὰ τοῖς τοκογλύφοις. Προσήρχοντο μὲ τὸ ἴδιον θάρρος, ἀλλὰ δὲν εὕρισκον τὴν ἰδίαν φιλοξενίαν. Οἱ τοκογλύφοι ἤρξαντο νὰ λέγωσιν ὅτι ὁ τόκος ηὔξησε καὶ ὅτι δὲν δύνανται νὰ δανείσωσιν ἐπὶ μικρῷ τόκῳ. Ἐζήτουν ὑπέρμετρον τόκον καὶ ὁ πτωχὸς ἠναγκασμένος νὰ διαθρέψῃ τὴν οἰκογένειάν του δὲν ἠδύνατο παρὰ νὰ δεχθῇ. Τοῦτο συνέβαινεν ἐπὶ διετίαν ἢ τριετίαν· ἕκαστος δὲ φαντάζεται εἰς ποίαν οἰκονομικὴν κατάστασιν κατήντησεν ὁ χωρικός. Προσεπάθησε νὰ πληρώσῃ τὰ

ΕΦΗΜ., ***Φωνή της Κύπρου***
11)23/5/1890

χρήματα ταῦτας, ἀλλ' ἀνῆλθον εἰς ποσὸν, οὗ δὲν ἠδύναντο οὐδὲ τοὺς φόρους νὰ πληρώσωσι. Τούτων οὕτως ἐχόντων τῶν πραγμάτων, Κύριε Πρόεδρε, δὲν εἶνε ἄξιον ἀπορίας ὅτι καὶ αὐτὸς ὁ ἀγρότης ἠσθάνθη ὅτι πρέπει νὰ ἔχῃ ἓν πρόσωπον, ὅπερ νὰ τῷ δανείζῃ μὲ χαμηλὸν τόκον. Δὲν εἶνε ἀνάγκη νὰ ἔχῃ τις ἐξοχον πνεῦμα ὅπως ἐννοήσῃ ὅτι εἶνε προτιμότερον νὰ δανείζηται μὲ 3 0)0. παρὰ μὲ 25 0)0. Ἡ οἰκονομικὴ θέσις τῶν γεωπόνων τῆς Κύπρου ἔκαμε τὴν κινότητα πάταν νὰ ἐννοήσῃ ὅτι εἶνε ἀναγκαία ἡ ἵδρυσις γεωργικῆς τ ιπέζης. Ἐννοεῖται ὅτι θὰ ἦτο γ δὶ ὀλίγους ἐνδιαφερομένους ἀπεφασίζομεν διὰ νόμου νὰ ἐξακολουθήσῃ εἰσπράττομενος ὁ ἀκριδικὸς φόρος. Τὰ προτερήματα, ἅτινα θὰ προκύψωσιν ἐκ τῆς ἱδρύσεως τοιαύτης τραπέζης εἶνε τὰ ἑξῆς. Πρῶτον ὁ Κύπριος ἀγρότης θὰ δύνατο νὰ δανείζηται μὲ τόκον χαμηλότερον ἢ νῦν· δεύτερον θὰ ἦνε τὸ προϊόν του ἐλεύθερον καὶ θὰ δύναται νὰ τὸ πωλῇ ὅπου θέλει· (ἀναφέρει περιστάσεις, καθ' ἃς χωρικοὶ ἐχάσαν 40 0)0 ἐκ τῆς πραγματικῆς ἀξίας τῶν προϊόντος των). Τὰ χαρούπια ἐπὶ παραδείγματι εἶνε τὸν Ὀκτώβριον εὐθηνά· οἱ χωρικοὶ τὸ γνωρίζουν, ἀλλὰ δὲν δύνανται νὰ τὰ φυλάξωσι, διότι οἱ δανεισταὶ τοὺς πιέζουν. Πωλοῦνται λοιπὸν τὰ χαρούπια πρὸς 12 σελίνια ἐνῷ τὸν Μάρτιον ἀξίζουσι 16 σελίνια. Ἄλλο πλεονέκτημα εἶνε ὅτι καὶ αὐτοὶ οἱ τοκογλύφοι θὰ δανείζωσι μὲ χαμηλὸν τόκον, διότι δὲν θὰ εὑρίσκωσιν ὑψηλόν. Ἔπειτα καὶ ἄλλο πλεονέκτημα εἶνε καὶ τὸ ἑξῆς. Εἶνε γνωστὸν ὅτι ἡ κτημοσύνη ὑπερήμηθη μεγάλως· τίς ὁ λόγος; ὁ λόγος εἶνε διότι τὸ χρῆμα ἔλειψε καὶ οὐδεὶς ὑπάρχει ἀγοραστής. Εἶνε βέβαιον ὅτι νῦν τὸ κτῆμα τις ὅτι δὲν συμφέρει εἰς τρία ἔτη ἀνείσθη νὰ τὸ ἀγοράσῃ καὶ νὰ πληρώσῃ ἐπὶ πολὺ χρέους τόκον 25 0)0. Ἐνῷ εἶνε ἀποθανωτατον νὰ τῷ συμφέρῃ ἀγοράσῃ μὲ τόκον 8 0)0, καὶ δὲν θὰ ἔχῃ τὸν φόβον ὅτι αὐ-

ΕΦΗΜ., *Φωνή της Κύπρου*
11)22/5/1890

ριον ὁ δανειστής του θὰ τὸν πιέσῃ νὰ πληρώσῃ. Εἶναι βέβαιον ὅτι ἡμεῖς δὲν θὰ σπεύσωμεν παρὰ κατόπιν περιεσκεμμένων μελετῶν· θὰ ὑποβάλωμεν τοὺς ὅρους μας καὶ ἂν εὕρωμεν χρήματα ὑπὸ τοὺς ὅρους τούτους, ἔχει καλῶς. Εἶνε ἀληθὲς ὅτι δὲν ἠκολουθήσαμεν τὸν λαὸν εἰς τὸ ζήτημα τοῦτο χάριν δημοτικότητος, ἀλλ' εἶναι ἐπίσης ἀληθὲς ὅτι δὲν ἠθελήσαμεν ν' ἀκούσωμεν καὶ εἰς ὀλίγους ἰδιοτελεῖς, οἵτινες χάριν ὀλίγου ἀκριδικοῦ φόρου δὲν ἤθελον τὴν ἵδρυσιν τοιαύτης τραπέζης. Ὁ λαὸς τῆς Πάφου καὶ Λεμήσσου ὅτε γογγύζων, ὅτε μὴ, ἐπλήρωνε τὸν ἀκριδικὸν φόρον, καίτοι δὲν εἶχεν ἄμεσον συμφέρον, πιστεύω δὲ ὅτι καὶ τώρα θέλει εὐχαρίστως τὸν πληρώνει, ἀφοῦ θὰ ἔχῃ καὶ αὐτὸς τὰς ὠφελείας του. Διὰ τοὺς λόγους τούτους θὰ δώσω λευκὴν ψῆφον ὑπὲρ τῆς προτάσεως.

Ὁ κ. Βοντιτζιάνος ἐγείρεται καὶ διὰ μακρῶν ἀποδεικνύει τὰ καλὰ ἅτινα θέλουσι προσγίνει ἐκ τῆς ἱδρύσεως τῆς γεωργικῆς τραπέζης, ὅτι οἱ γεωργοὶ δανειζόμενοι ἐπὶ μετρίῳ τόκῳ θὰ ἠδύναντο νὰ καταγίνωσι καὶ εἰς ἀρδευτικὰ ἔργα, ὅτι ἐν Καρπασίᾳ ἀργοῦσι 200 περίπου ἀλλαχάτια, καὶ τοῦτο διότι οἱ ἰδιοκτῆται δὲν εὑρίσκουσι νὰ δανεισθῶσι χρήματα πρὸς ἐπιδιόρθωσιν αὐτῶν ἐπὶ μετρίῳ τόκῳ καὶ μακρᾷ προθεσμίᾳ, ὅτι ἡ πόλις τῶν Βαρωσίων ἡ ἐπιδοθεῖσα εἰς τὴν δενδροφυτείαν καὶ μεταξοσκωληκοτροφίαν σχετικῶς εὐημερεῖ καὶ καταλήγει ὑποστηρίζων τὸ σχέδιον τῆς ἀπαντήσεως.

Ὁ κ. Σουέτεγχαμ λέγει ὅτι τὸ ζήτημα τοῦτο εἶνε οἰκονομολογικὸν καὶ ὅτι μόνη ἡ κυβέρνησις δύναται νὰ δώσῃ τὴν καλλιτέραν γνωμοδότησιν, ὅτι ἀτομικῶς αὐτὸς θὰ ἐπεθύμει νὰ ἱδρύοντο 5 ἀγροτικαὶ τράπεζαι καὶ ὅτι τὸ ζήτημα νῦν εἶνε νὰ γνωσθῇ ἂν ἦνε ἀνάγκη ἢ ὄχι πρὸς τοῦτο νὰ ἐξαγορασθῇ τοιαύτη τράπεζα.

ΕΦΗΜ., ***Φωνὴ τῆς Κύπρου***
11)22/5/1890